

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-769

8.9.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Næringsliv

Tap av småfe grunnet hjorteparasitt – ekstraordinær hendelse?

Sikrede fremmet krav om dekning for driftstap etter tap av dyr grunnet hjorteparasitt, og selskapet fant tapet dekningsmessig under vilkårene i småfeforsikringen. I oppgjørsbrevet sikrede mottok ble markedsverdien for tap av sau og geit beregnet til kr 27 020 samtidig som det ble gjort fradrag for normaltaper i produksjonen. Sikrede var uenig i selskapets utregning og viste til at tap som følge av hjernemark måtte betraktes som en ekstraordinær hendelse som ikke skulle medregnes i oppgjøret. Selskapet fastholdt på sine side at det ikke var grunnlag for å gjøre unntak fra beregning av normaltaper da tap av småfe grunnet hjorteparasitt ikke kunne anses som en ekstraordinær hendelse og sykdommen heller ikke hadde medført pålegg fra Mattilsynet. Nemnda kom til at selskapets erstatningsberegning var korrekt da det ikke var grunnlag for å karakterisere sykdommen for en "ekstraordinær hendelse".

Saksfremstilling

Saken gjelder tvist om erstatningsberegning etter tap av småfe og spørsmålet om selskapet har foretatt et korrekt oppgjør etter forsikringsvilkårene.

Sikrede har tegnet småfeforsikring med dekning for driftstap som bl.a. omfatter:

Dekkes

Hvilke skader/hendelser?

Plutselig og uforutsett skade ved:

- **Sykdom eller ulykke** som rammer besetningen og fører til

- at dyr dør

...

- driftstap

...

Dekkes ikke

- Normaltapet i produksjonen. Egenandel trekkes ikke hvis normaltaper overstiger egenandelen.

Definisjoner

Normaltap: Besetningens gjennomsnittstap pr. år de siste 3 år. Ekstraordinære hendelser som for eksempel ulykke som rammer flere dyr samtidig eller sykdom som medfører pålegg fra Mattilsynet, skal ikke medregnes i normaltaper.

Ulykke: Fysisk skade oppstått ved en plutselig og uforutsett, ytre begivenhet som for eksempel brann, gjødselgass og ventilasjonssvikt.

Sykdom: Unormal redusert fysisk tilstand som skyldes fôrforgiftning, bakterier, virus, sopp og parasitter, svikt i indre organer, kreft og fødselskomplikasjoner.

Sikrede fremmet 18.6.21 krav om dekning av driftstap etter at flere dyr døde som følge av hjorteparasitt. Fra skademeldingen hitsettes:

Har hatt flere døde sauer, lam og kje pga hjorteparasitt. Det dreier seg totalt om 1 avlsvær (kjøpt kr. 4350), 1 sau 02688, boerkje og 6 lam der ein er funnen med nr. Rest av 2 er funnen på innmarksbeite utan ID, samt 3 til vekke ved fjellsending.

På forespørsel mottok selskapet en endelig oversikt over antall tapte dyr 11.7.21.

Selskapet erkjente ansvar for tapet ved oppgjørsbrev av 13.7.21 og beregnet markedsprisen/erstatningsgrunnlaget for tapet av dyrene til kr 27 020. Det ble videre opplyst at det fra erstatningsgrunnlaget ville bli trukket høyeste beløp av enten egenandel eller normaltap, og at det i dette tilfellet var normaltapet på kr 39 522 som skulle beregnes. Rest egenandel frem til hovedforfall 30.5.22 utgjorde dermed kr 12 502.

I etterkant var det løpende korrespondanse mellom partene hvor sikrede stilte spørsmål ved selskapets utregning og hevdet at tap grunnet hjernemark var en ekstraordinær hendelse som ikke skulle medregnes i oppgjøret.

Avgjørelsen ble deretter påklaget av sikredes som skrev følgende:

Det står i vilkåra at ekstraordinære hendingar ikkje skal teljast med i eigenandelen. Eg har hatt/har eit utbrot av infisering av hjortens hjernemark på mine småfe. Dette er i str. 1/4 av buskapen +- kvart år (15-20 voksne dyr i året) Eg og alle eg har snakka med i miljøet meiner dette er uverkeleg høgt. Dei fleste eg har snakka med har høyrte om 1 sau hjå ein bonde ein gong ein snakka om at han hadde hatt 2 sauer eit år men ingen var i nærleiken av mine tap. Saksbeh. viser til at det i tidlegare vilkår stod at det berre var A og B sjukdomar som inngjekk i dette og legg det til grunn men eg må forhalde meg til vilkåra for mi forsikring. Meiner derfor bestemt at dette skal definerast som ekstraordinært. Kan nevne at eg fekk 5 hjorteløyver i heile sommar og dette har kommunen ALDRI gjeve før.

Kundeombudet fastholdt selskapets vurdering 26.11.21:

Det er vanlig praksis at selskapene gjør fradrag for normaltap siden det er påregnelig med noe tap i denne type næring. Hvis normaltapet overstiger egenandelen er det normaltapet som trekkes. Egenandelen trekkes ikke.

For at noe skal anses å være en "ekstraordinær hendelse" kreves det noe spesielt, det er ikke tilstrekkelig at det er skjedd noe som ikke er vanlig. En ekstraordinær hendelse er som det står i vilkårene, for eksempel en ulykke som rammer, det vil si en fysisk skade oppstått ved en plutselig og uforutsett ytre begivenhet.

Av mottatte opplysninger fremkommer det at dyrene du har mistet ikke er døde av en plutselig ytre begivenhet. De døde av hjernemark, som er en sykdom forårsaket av infeksjon fra hjorteparasitt, noe som igjen har medført flere dødsfall i besetningen i 2020 og 2021. Da dødsfallene skyldes en sykdom, må forholdet under vilkårenes punkt om sykdom gjelde. Hjernemark er en sykdom forårsaket av infeksjon fra hjorteparasitt. Ved et søk på hjernemark på internett, finner vi at det ser ut til å ha vært en økning i forekomst av sykdommen i senere år, særlig i områder på Vestlandet med mye hjort. Artikkelen var fra 2017, se: Sauehelsenett (animalia.no) Av vilkårene fremgår det at enkelte sykdomstilfeller kan medføre at det ikke skal medregnes i normaltapet, og spørsmålet blir her om den sykdommen dine dyr har vært utsatt for, og som har medført dødsfall i besetningen din, oppfyller kravet under punktet om sykdom i vilkårene.

Vilkårene krever ikke bare at det er en sykdom som medfører dødsfall, det er også et krav at sykdommen medfører et "pålegg fra Mattilsynet". Ut fra den dokumentasjonen Kundeombudet har hatt tilgang til, fremkommer det ikke opplysninger om at sykdommen har medført pålegg fra Mattilsynet. Siden unntak fra beregningen av normaltapet forutsetter et pålegg fra Mattilsynet, og dette ikke foreligger her, må vi legge til grunn at forsikringens vilkår ikke er oppfylt.

Når vilkårene ikke er oppfylt, er det ikke grunnlag for å gjøre unntak for skadene ved beregningen av normaltapet.

Sikrede krever dekning uten fradrag for normaltap og anfører at tapet av dyrene som følge av hjortemark må regnes som "ekstraordinære hendelser" slik at egenandelen kun skal være

kr 10 000. Tap av dyr som følge av slik sykdom er både usedvanlig og ualminnelig ref. NAOB sin tolkning av begrepet "ekstraordinær". Det er svært få som har hørt om denne sykdommen, og sikrede mistet 19 voksne dyr og 20–30 lam i løpet av ett år. Dette må anses som et ekstraordinært stort tap, og hendelsen skal dermed ikke telles med ved beregning av egenandelen.

At det er tale om en ekstraordinær hendelse underbygges videre av Veterinærinstituttets planer om å igangsette et prosjekt om hjortemark, hvor sikredes kommune var ment å innlemmes i studien på grunn av den spesielle situasjonen knyttet til tap av dyr. Kommunen hadde ikke hatt tilfeller av denne sykdommen før, slik at veterinæren måtte kontakte eksperter med landsdekkende kompetanse på sykdommen. Selv om studien ikke er kommet i gang per dags dato, er det altså tale om en ekstraordinær situasjon også på nasjonal basis. For øvrig kan sikrede ikke se hvorfor selskapet blander inn saker hvor Mattilsynet kommer med pålegg, da dette ikke er relevant for saken.

Selskapet avviser ytterligere ansvar og anfører at oppgjøret er korrekt iht. forsikringsvilkårene. Hvordan erstatningen skal beregnes fremgår av forsikringsbeviset hvor det under overskriften "dekkes ikke" står at forsikringen ikke erstatter normaltapet i produksjonen, og at egenandel ikke trekkes hvis normaltapet overstiger egenandelen. Normaltap er videre definert som "Besetningens gjennomsnittstap per år de siste tre år". Ekstraordinære hendelser som for eksempel en ulykke som rammer flere dyr samtidig eller sykdom som medfører pålegg fra Mattilsynet, skal ikke medregnes i normaltapet. Det er vanlig praksis at selskapene gjør fradrag for normaltap, da det er påregnelig med slikt tap i denne type næring. Dette utgjør egenandelen i oppgjøret, dersom normaltapet overstiger egenandelen.

Begrepet "ekstraordinær hendelse" som er brukt i vilkårene betyr at det må være tale om en hendelse utenom det vanlige, som inntreffer ytterst sjelden. Hendelsen må videre inntreffe på et konkret tidspunkt og medføre at flere dyr dør samtidig. For eksempel vil en brannskade i driftsbygning hvor flere dyr omkommer være å anse som en ekstraordinær hendelse som ikke medregnes i normaltapet. Det samme gjelder sykdomsutbrudd som utløser pålegg fra Mattilsynet. I denne saken er det ikke gitt et slikt pålegg fra Mattilsynet, og i alle tilfelle vil tap av småfe som følge av parasitter ikke anses som en ekstraordinær hendelse. Parasitten smitter sauene slik at det er tale om en sykdom, ikke ulykke. Ved sykdom er det kun sykdomstilfeller som har medført pålegg fra Mattilsynet som fritar beregning av normaltap. Siden det er sykdom som har forårsaket tap av dyr, og det heller ikke foreligger pålegg fra Mattilsynet, må normaltapet beregnes.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan gjøre fradrag for normaltap.

Sikredes forsikring sier at "forsikringen ikke dekker normaltapet i produksjonen", og at det ikke gjøres fradrag for egenandel hvis normaltapet overstiger egenandelen. Dette betyr at dersom normaltapet overstiger egenandelen er det normaltapet som trekkes, ikke egenandelen.

Normaltapet er i vilkårene definert som "Besetningens gjennomsnittstap pr. år de siste 3 år". Det står videre at "Ekstraordinære hendelser som for eksempel ulykke som rammer flere dyr samtidig eller sykdom som medfører pålegg fra Mattilsynet" ikke skal medregnes i normaltapet. Spørsmålet er derfor om tapet av dyrene skyldes en "ekstraordinær hendelse" slik at normaltapet ikke skal beregnes, kun ordinær egenandel.

Uttrykket "ekstraordinær" betyr noe som er spesielt eller helt uvanlig. Formuleringen "hendelse" betyr en begivenhet som inntreffer på en bestemt tid og et bestemt sted. En ulykke som rammer flere dyr samtidig vil typisk utgjøre en "ekstraordinær hendelse", jf. eksempelet i klausulen. En sykdom er derimot ikke en hendelse, men en helseforverring som rammer et objekt på et visst

tidspunkt. Nemnda mener derfor vilkårene er misvisende på dette punkt når sykdom omtales som en ekstraordinær hendelse, men vilkårene forutsetter at sykdommen i så fall må utløse et pålegg fra Mattilsynet. Et slikt pålegg er imidlertid ikke en "hendelse", men en beslutning. Etter vilkårene vil sykdom som utløser et pålegg likevel kvalifisere som en "ekstraordinær hendelse". Det er uklart i hvilken utstrekning sykdom som ikke utløser pålegg fra Mattilsynet er omfattet, men slik vilkårene er formulert er det naturlig å forstå dem slik at "ekstraordinær" sykdom må likestilles med "ekstraordinær hendelse".

Nemnda legger til grunn at dyrene døde som følge av hjernemark. Ifølge Store Medisinske Leksikon er dette en gruppe parasitter som bl.a. finnes hos hjortedyr. Nemnda forstår det derfor slik at dyrene utviklet sykdom som følge av infeksjon fra hjorteparasitt.

Sikrede anfører at sykdommen må regnes som en "ekstraordinær hendelse" fordi det er svært få som har hørt om den, og sikrede mistet 19 voksne dyr og 20–30 lam i løpet av ett år. Sikrede er ikke kjent med noen andre som har vært i nærheten av slike tap. Det forhold at sykdommen er ukjent for sikrede betyr ikke at den er "ekstraordinær". En artikkel på Sauehelsenett fra 2017 (animalia.no) viser at det bl.a. har vært en økning i forekomst av denne sykdommen i senere år, særlig i områder på Vestlandet med mye hjort. At dyr kan dø som følge av hjernemark kan ut ifra dette ikke anses som usedvanlig eller spesielt. Det er heller ikke fremlagt informasjon om at tap av dyr i det omfang som sikrede har opplevet må regnes for ekstraordinært i forhold til det normale tapet av dyr pga. parasitter gjennom en viss periode. Uten slik informasjon er det ikke grunnlag for å karakterisere sykdommen for en "ekstraordinær hendelse".

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).